

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فلسفه آزمایشات پزشکی

www.ketab.ir

نویسندگان:

حجت الاسلام محمد شهامتی

حجت الاسلام علیرضا شهامتی

انتشارات
هذنگاره

سرشناسه	شهامتی، محمد، ۱۳۴۲ -
عنوان و نام پدیدآور	فلسفه آزمایشات پزشکی / نویسندگان محمد شهامتی، علیرضا شهامتی؛ [برای] دانشگاه علوم پزشکی ارتش جمهوری اسلامی ایران.
مشخصات نشر	کرج: انتشارات هنر نگاره، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	۱۷۴ ص.
شابک	978-622-96056-9-1 : ۸۰۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست‌نویسی	فیب
یادداشت	کتانامه.
موضوع	آزمایش روی حیوان‌ها -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
موضوع	Animal experimentation -- Religious aspects -- Islam
موضوع	حیوان‌های آزمایشگاهی -- جنبه‌های اخلاقی
موضوع	Laboratory animals -- Moral and ethical aspects
موضوع	حقوق حیوان‌ها -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
موضوع	Animal rights -- Religious aspects -- Islam
موضوع	کالبدشناسی دامی (فقه)
موضوع	*Veterinary Anatomy (Islamic law)
موضوع	فقه جعفری -- رساله عملیه
موضوع	Islamic law, Ja'fari -- Handbooks, manuals, etc.*
شناسه افزوده	شهامتی، علیرضا، ۱۳۶۴-
شناسه افزوده	دانشگاه علوم پزشکی ارتش جمهوری اسلامی ایران
رده‌بندی کنگره	BP۲۲۰/۱۵۷
رده‌بندی دیویی	۲۹۷ / ۴۸۳
شماره کتابشناسی ملی	۸۵۱۸۱۷۵
اطلاعات رکورد کتابشناسی	فیب

www.ketab.ir
هونره نگاره
انتشارات

فلسفه آزمایشات پزشکی

نویسندگان:

حجت الاسلام محمد شهامتی

حجت الاسلام علیرضا شهامتی

ناشر: هنر نگاره

صفحه‌پرداز و طراح جلد: مهدی اکبرزاده

چاپ اول: پاییز ۱۴۰۰

شمارگان: ۲۰۰ نسخه

قیمت: ۸۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۶۰۵۶-۹-۱

همراه: ۰۹۱۲۳۱۵۰۷۶۸

تلفن انتشارات هنر نگاره: ۰۲۶-۳۴۳۴۹۴۹۸

honare.negareh.pub@gmail.com

فهرست مطالب

مقدمه

۱۰	یکم: بیان اجمالی از موضوع کتاب
۱۲	دوم: ماهیت حکم و حق
۱۲	الف- حکم
۱۴	ب- حق
۲۱	سوم: حقوق حیوانات
۲۲	حقوق حیوانات از دیدگاه بشری
۳۲	حقوق حیوانات از دیدگاه اسلام
۳۲	الف) حقوق حیوانات در پرتو آیات قرآن کریم
۳۸	ب- حقوق حیوانات در پرتو روایات
۴۹	نتیجه‌گیری

فصل اول: احکام آزمایشات علمی پزشکی بر روی حیوانات

۵۲	مفهوم‌شناسی آزمایش علمی پزشکی بر روی حیوانات
۵۳	ماهیت حیوان
۵۵	یکم: دیدگاه جواز آزمایش پزشکی بر روی حیوانات
۶۰	نقد و بررسی
۶۲	ب) استدلال به برخی از احادیث و روایات خاص بر جواز آزمایش بر روی حیوانات
۶۵	نتیجه‌گیری
۶۷	ج) مقتضای اباحه اصلیه
۷۲	د) اصل برائت
۷۳	دوم: دیدگاه عدم جواز آزمایشات علمی پزشکی بر روی حیوانات
۷۳	الف) آیات دال بر حرمت قتل نفس
۷۴	ب) روایات دال بر حرمت آزار حیوان

ج) قاعدهٔ اولی؛ حرمت هرگونه تغییر تکوینی در موجودات.....	۷۷
د) قاعده همسانی حیوان و انسان در برخورداری از حقوق؛ مقتضای عدم جواز آزمایش علمی پزشکی بر حیوانات.....	۷۹
ه) مقتضای اصالةالحظر؛ عدم جواز آزمایشات علمی پزشکی برروی حیوانات.....	۸۱
نقد و بررسی.....	۸۳
نقد و بررسی ادله عدم جواز آزمایشات علمی پزشکی بر روی حیوانات.....	۸۶
الف) نقد دلالت حرمت تغییر خلقت بر عدم جواز آزمایش حیوانات.....	۸۷
ب) نقد همسانی حیوان با انسان در برخورداری از حقوق.....	۹۳
ج) نقد حرمت ایذاء و آزار حیوانات.....	۹۴
جمع‌بندی و نتیجه‌گیری.....	۹۵

فصل دوم: احکام تشریح حیوانات

مفهوم‌شناسی تشریح.....	۱۰۰
تاریخچه تشریح.....	۱۰۱
مفهوم آناتومی.....	۱۰۲
یکم: دیدگاه جواز تشریح حیوانات.....	۱۰۳
الف) جواز تشریح در پرتو عموم آیات تسخیر و خلقت انعام.....	۱۰۳
نقد و بررسی.....	۱۰۶
ب) جواز تشریح حیوان در پرتو ارجاع به آیات انفسی.....	۱۰۸
نقد و بررسی.....	۱۰۹
ج) جواز تشریح در پرتو آیات بیانگر نظم وجودی انسان.....	۱۱۰
نقد و بررسی.....	۱۱۳
د) جواز تشریح حیوانات در پرتو آیه ۲۶ سوره مبارکه بقره.....	۱۱۵
نقد و بررسی.....	۱۱۷
ه) جواز تشریح حیوانات در پرتو روایات.....	۱۱۷
و) ادله جواز تشریح در انسان و اولویت آن در حیوان.....	۱۱۹
ادله حرمت مثله و شمول آن.....	۱۲۱
نقد و بررسی دلالت ادله حرمت مثله بر حرمت تشریح حیوان.....	۱۲۶
ح) مقتضای قاعده و اصل اولی.....	۱۳۶
ط) جواز تشریح حیوان؛ مقتضای اصل برائت.....	۱۳۷

پیشگفتار

بدون تردید یکی از دغدغه‌های فکری یک پزشک مسلمان و موحد و نیز همه آنانی که سوگند به پایبندی به تعهدات اخلاق حرفه‌ای خود خورده‌اند، در حین انجام وظیفه و کار بر روی حیوانات آنان را آزرده خاطر نموده است. از طرفی می‌بایست برای تحقق اهداف علمی خود تلاش نموده و از طرفی دیگر حیوان بعنوان یک موجود ذی حیات دارای حقوقی است که می‌بایست مراعات نمود. و از جهتی دیگر موضوع آزمایشات علمی پزشکی بر روی حیوانات از لحاظ فقهی جزء موضوعات جدید و مستحدثه‌ای است که در متون فقهی با عنوان فوق بطور مستقل بدان پرداخته نشده است. و از طرفی دیگر تحقیقات علم پزشکی و پیشرفت آن وابسته به آزمایشات بر روی حیواناتی است که سنخیت ساختاری با بدن انسان دارند. لذا با توجه به مشکلات فوق، با بهره‌گیری از میانی حقوق حیوانات برای حل مسئله با مراجعه به عموم بعضی از آیات و روایات و ادله فقهی و اجتهادی در خصوص موضوع آزمایشات علمی پزشکی بر روی حیوانات و نیز مسئله تشریح حیوانات و همچنین مسئله پیوند حیوان به انسان که هر دو مسئله بگونه‌ای که خواهیم گفت به نوعی در تعریف آزمایشات علمی پزشکی قرار می‌گیرند؛ درصدد بیان حکم فقهی و شرعی هر سه مسئله می‌باشیم. اگرچه موضوع کتاب را فلسفه آزمایشات علمی پزشکی قرار دادیم اما در حقیقت به دنبال بیان فلسفی آزمایشات علمی پزشکی نمی‌باشیم بلکه هدف و غرض اصلی بیان احکام شرعی و فقهی موضوعات فوق می‌باشد. لذا کتاب را به سه فصل و یک مقدمه تقدیم خوانندگان محترم می‌نماییم. مقدمه را به بیان اهمیت و ضرورت موضوع کتاب و حقوق حیوانات و فصل اول را به بررسی احکام فقهی آزمایشات علمی پزشکی بر روی حیوانات و فصل دوم به بررسی احکام فقهی تشریح حیوانات و فصل سوم به احکام فقهی پیوند حیوان به انسان اختصاص دادیم. و در هر فصل بطور اختصار نیز مفهوم‌شناسی موضوع و تاریخچه و پیشینه موضوع اشاره نموده‌ایم.

قبل از هر چیز بر خود لازم می‌دانم از ریاست محترم دانشگاه علوم پزشکی ارتش جمهوری اسلامی ایران جناب دکتر امیر سرتیپ رامین حمیدی فراهانی تشکر و قدردانی نمایم و نیز

از معاونت محترم تحقیقات و پژوهش جناب دکتر یوسفی و همکاران ایشان بویژه خانم دکتر
محرابی تشکر می‌کنم.

و همچنین از زحمات حجت الاسلام علیرضا شهامتی در نهایی نمودن کتاب حاضر جهت
چاپ، تشکر و قدردانی می‌نمایم.

www.ketab.ir